

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 326/2015-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013 a postupom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave ako účastníka konaní vedených Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. februára 2014 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“),

ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

- postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013 a

- postupom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave (ďalej len „úrad práce“) ako účastníka konaní vedených okresným súdom pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011.

Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti poukazuje na viaceré skutkové okolnosti týkajúce sa jeho spolužitia s bývalou družkou a ich spoločného maloletého syna.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 16. decembra 2008 návrh na zverenie maloletého syna do jeho osobnej starostlivosti. O návrhu konal Okresný súd Lučenec a následne okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 28 P 56/2009. Sťažovateľ uvádza, že proti rozsudku okresného súdu vo veci samej (bez jeho bližšieho označenia, pozn.) podal odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) tak, že tento rozsudok potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na úpravu styku s maloletým synom, pričom uvádza, že styk, tak ako ho určil konajúci súd, „*je nevyhnutelný*“.

Sťažovateľ následne podal ďalší návrh na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému synovi s návrhom, aby maloletý bol zverený do jeho osobnej starostlivosti. Konanie o tomto návrhu bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 61 P 11/2011. Z odôvodnenia sťažnosti vyplýva, že v predmetnom konaní bolo nariadené znalecké dokazovanie a okresný súd návrh sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ tiež uvádza, že podal návrh na zníženie výživného pre jeho maloletého syna, o ktorom konajúci súd rozhodol tak, že tento návrh zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti tiež uvádza, že výživné pre maloletého syna platil pravidelne, avšak nie vo výške, ktorú určil súd v rozhodnutí. Z uvedeného dôvodu podala jeho bývalá družka opakovane voči nemu trestné oznámenia. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

„Trestné konanie o neplatení výživného okresný súd Bratislava II. sp. zn.: 4 T/50/2013... Došlo to až na súd kde som bol odsúdený s dvojročnou podmienkou a zaviazaný splatiť omeškané výživné. V tomto konaní som nemal právneho zástupcu a tak som sa nemohol riadne obhajovať.

Potom družka podala ďalšie trestné oznámenie a znova to riešil súd. Bol som odsúdený za neplatenie výživného v plnej výške na 1 rok nepodmienečne... Na pojednávaní som však obhajcu nemal. V zlomku sekundy som sa teda musel rozhodnúť a pristúpiť na dohodu o vine a treste a prijať trest 150 hodín verejnoprospešných prác.“

Sťažovateľ poukazuje aj na úrad práce, ktorý bol kolíznym opatrovníkom jeho maloletého syna vo všetkých konaniach. V tejto súvislosti tiež uvádza:

„Počas všetkých pojednávaní v konaniach sa spolu zúčastnilo osem kolíznych opatrovníkov. Mám vo svojej záležitosti už dva právoplatné rozhodnutia avšak do dnešného dňa ani jeden zo zúčastnených kolíznych opatrovníkov nevidel a ani neskúmal dieťa v prostredí u otca. Preto ani jeden z nich nemohol objektívne posúdiť čo je pre synčeka dobré a čo je v jeho záujme. Vzhľadom na to, že o synčeka som sa v podstate staral do jeho jedného roku ja s pomocou mojich rodičov /bývalá družka to na pojednávaníach potvrdila/ Je takéto konanie kolíznych opatrovníkov jednoznačne diskriminácia voči otcovi. V tom čase ako som vyššie uviedol som odišiel z dobre platenej práce, aby som sa o bývalú družku po pokuse o samovraždu o synčeka postaral. Táto starostlivosť z mojej strany bola kompletná papanie, kúpanie, uspávanie, prechádzky, starostlivosť počas ochorení a navštevoval som so synčekom aj povinné prehliadky u detského lekára. Synček mal na mňa a aj moju mamu silnú vzťahovú väzbu a preto na neho má negatívny vplyv jeho únos matkou a vytrhnutie z pôvodného prostredia.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny odmieta komunikáciu so mnou už celých 5 rokov...“

Sťažovateľ tiež uvádza, že v odvolacích konaniach rozhodoval ten istý senát krajského súdu, pričom všetky jeho odvolania boli „zamietnuté“. Sťažovateľ zároveň namieta to, ako odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutia.

„... odôvodnenia sú skutočne k zamysleniu. Ako príklad uvádzam odvolacie konanie o znížení výživného. V ňom súd konštatuje, že sa matka k návrhu nevyjadrila avšak v odôvodnení sa uvádza, že na výživu svojho synčeka neprispievam inak než finančne. Ak sa teda matka k návrhu nevyjadrila a pojednávanie sa nekonalo odkiaľ má sudkyňa krajského súdu informáciu, že neprispievam inak než finančne?

Odvolací súd podľa môjho názoru ani raz neskúmal skutočnosti a považoval rozhodnutia okresného súdu ako vecne správne.“

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti uvádza, že v dvoch konaniach bolo nariadené znalecké dokazovanie. Namieta, že v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku a tiež pri rozhodovaní o trovách znaleckého dokazovania došlo k diskriminácii. V tejto súvislosti uvádza:

„Znalecké dokazovanie prebehlo v oboch konaniach. Ako vyššie uvádzam v prvom konaní to bolo so značnými prietahmi. Znalkyňa ako sama v posudku uvádza vyšetrila matku ambulantne bez prítomnosti dieťaťa. Nuž k tomu niet čo dodať. Znalkyňa bola na ďalšom pojednávaní spochybnená a závery svojho posudku nevedela podložiť iným len počtom svojich diplomov. V druhom konaní znalec taktiež neurobil šetrenie takým spôsobom, aby súdu vedel poskytnúť jednoznačné stanovisko. Tu je namieste uviesť, že brat bývalej družky je lekár a pôsobí v [REDACTED].

Ako dôkaz o diskriminácii dokladám uznesenia o trovách za znalecké dokazovanie. V prvom konaní ma súd zaviazal uhradiť trovy znaleckého dokazovania a jedným z odôvodnení je to, že som na pojednávaní povedal, že to zaplatím. Za situácie, keď v konaní pociťujete diskrimináciu považujete za potrebné dať súdu objektívne podklady pre rozhodnutie a nerozmýšľate o tom koľko to bude stáť a ako to zaplatíte. Sudkyňa však neskúmala zákonnú možnosť úhrady týchto trov. V druhom konaní sudkyňa skúmala takúto zákonnú možnosť a uznesením mi oznámila, že je oprávnená a trovy bude znášať štát. Takže v dvoch identických konaniach na rovnakom súde mám dve odlišné stanoviská za rovnakých

podmienok v rovnakej veci. V konaní o zmene zverenia znalec sám potvrdil, že pri šetrení on sám do domácností nechodí. Napriek tomu sa vyjadril, že zmena zverenia dieťaťa nie je vhodná, lebo by dieťa menilo sociálne väzby. Jednak synček menil sociálne väzby vtedy keď ho matka uniesla a za pomoci súdu a kurately ho vytrhli z pôvodného prostredia. A v druhom rade znalec sám nešetril či by takáto zmena sociálnych väzieb nebola pre dieťa lepšia, prospešnejšia.“

Na záver svojej argumentácie sťažovateľ uvádza:

„Zo situácie kedy som musel prevziať zodpovednosť za svoju rodinu a postarať sa o svojho synčeka som sa hlavne konaním súdu a kurately dostal do situácie, že pravdepodobne skončím vo väzení nie preto, že by som urobil niečo zlé, ale preto, že súd rozhodol takým spôsobom, ktorý považujem za diskrimináciu. Tvrdenia matky boli vždy prijaté ako fakt napriek tomu, že dôkazy odporujú jej tvrdeniam. Súd mňa ako povinného zatažil neprimerane mojím možnostiam a určeným stykom možnosť vychovávať synčeka značne sťažil. Moje možnosti výchovne pôsobiť na synčeka sú za posledných päť rokov takmer nulové.

Súčasný reálny právny stav je taký, že vzhľadom na okolnosti viem posielat' výživné len vo výške minimálneho zákonom stanoveného výživného. Bývalej družke stačí znova podať trestné oznámenie a zase to bude riešiť súd. Naďalej trvá stav, že kontakt so synčekom nie je umožnený. Na súde mám už len konanie o návrhu o výkone úradného rozhodnutia, ktoré taktiež trvá neprimerane dlho viac ako rok. Návrh bol podaný v januári 2013. V rámci toho bola bývalá družka vyzvaná aby dodržiavala rozsudok a dieťa na styk riadne pripravila...“

Následne sťažovateľ v sťažnosti cituje čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy a čl. 2 ods. 1 a 2, čl. 3 ods. 1, 2 a 3, čl. 8 ods. 1 a čl. 9 ods. 1, 2 a 3 Dohovoru o právach dieťaťa.

Petit svojej sťažnosti sťažovateľ formuluje takto:

„... Ústavný súd Slovenskej republiky zaväzuje Okresný súd Bratislava II... zaplatiť sumu 25 000 eur [REDAKOVANÉ]... ako nemajetkovú ujmu za zbytočné prietahy

v konaniach a taktiež za spôsobenú ujmu odlúčenia od svojho dieťaťa spôsobenú konaním súdu.

... Ústavný súd Slovenskej republiky zaväzuje Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava... zaplatiť sumu 25 000 eur [REDACTED]... ako nemajetkovú ujmu za nedostatočnú ochranu práv jeho dieťaťa ako aj jeho rodičovských práv.

Ústavný súd Slovenskej republiky zaväzuje Okresný súd Bratislava II... obnoviť konanie o zverení maloletého [REDACTED]... a v rámci toho konania preskúma reálne možnosti povinného na platenie výživného a to spätne ku dňu 1. 3. 2009. Zároveň súd určí výšku výživného spätne k tomuto dátumu a urobí ďalšie opatrenia na opravu trestných konaní v tejto veci. Zároveň v tomto konaní reálne preskúma záujmy maloletého a vykoná všetky opatrenia k tomu, aby mohli byť obnovené a dodržané práva maloletého ako aj rodičov.“

Návrh na priznanie uvedenej sumy sťažovateľ odôvodňuje takto:

„Finančné odškodnenie požadujem za prieťahy v konaniach ako aj ako nemajetkovú ujmu. O synčeka som sa riadne staral kompletne a dokonca som bol aj pri pôrode. Z toho vyplýva aj to, že k svojmu dieťaťku mám silné citové väzby a chcem sa priamo podieľať na jeho výchove. Konaním okresného súdu a kurately bolo spôsobené a stále trvá odlúčenie od synčeka. Táto ujma je vo svojej podstate nevyčísľiteľná, pretože takéto bezdôvodné odlúčenie bude mať fatálne následky v psychickom vývoji synčeka. Problém odlúčenia nespočíva v mojom nezájme ako ani v tom, že by synček nechcel, ale v tom, že rozhodnutie súdu je obmedzujúce aj vzhľadom na to, že matka sama nemá najmenšiu ochotu umožniť kontakt.“

Dňa 22. augusta 2014 vyzval ústavný súd sťažovateľa na doplnenie sťažnosti s tým, aby označil základné práva a slobody, ktorých porušenie namieta, označil právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, ktorým mali byť porušené jeho základné práva a slobody, a aby uviedol návrh na rozhodnutie, t. j. petit, a aby k sťažnosti priložil splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

Na výzvu ústavného súdu reagoval sťažovateľ podaním z 11. septembra 2014, v ktorom uviedol, že osobne navštívil kanceláriu Centra právnej pomoci v Rimavskej Sobote a na „konzultácii dospeli právnici centra k záveru, že aj po doplnení podania o potrebné náležitosti by bola sťažnosť vraj nepriechodná na Ústavnom súde oznamujem túto skutočnosť touto cestou... Splnomocnenie, ktoré prikladám, je formulované konkrétnemu Centru právnej pomoci, avšak nie konkrétnemu advokátovi z dôvodu jednak časovej tiesne a v druhom rade z dôvodu, že nepoznám a ani som nekonzultoval vec s právnikmi daného centra právnej pomoci. Týmto dávam na vedomie konajúcemu sudcovi, že v prípade, že som prešvihol zákonnú lehotu, alebo inou formou nedoplnil podanie tak, aby bolo možné vo veci ďalej konať, nebudem osobne vo veci podnikáť žiadne ďalšie kroky a žiadam, aby Ústavný súd Slovenskej republiky toto podanie uzavrel.“.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd *„zaplatiť sumu 25 000 eur... ako nemajetkovú ujmu za zbytočné prietahy v konaniach a taktiež za spôsobenú ujmu odlúčenia od svojho dieťaťa spôsobenú konaním súdu“*.

V odôvodnení svojej sťažnosti poukazuje na konania okresného súdu vedené pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013.

Sťažovateľ ďalej v petite svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal úrad práce *„zaplatiť sumu 25 000 eur... ako nemajetkovú ujmu za nedostatočnú ochranu práv jeho dieťaťa ako aj jeho rodičovských práv“*.

V odôvodnení svojej sťažnosti poukazuje na vyjadrenia úradu práce ako kolízneho opatrovníka a uvádza, že súčasťou *„písomnej správy kolízneho opatrovníka zo zisťovania pomerov dieťaťa, ako i jeho ústneho vyjadrenia na pojednávaní je návrh (odporúčanie) súdu na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, pričom tento musí byť v súlade*

so záujmom dieťaťa. Návrh (odporúčanie) kolízneho opatrovníka, akým spôsobom má súd upraviť rodičovské práva a povinnosti, musí sledovať záujem dieťaťa, musí byť riadne zdôvodnený, podložený vecnými argumentmi a musí byť presvedčivý.

Finančné odškodnenie požadujem za prietahy v konaniach ako aj ako nemajetkovú ujmu... Konaním okresného súdu a kurately bolo spôsobené a stále trvá odlúčenie od synčeka...“.

Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd zaviazal okresný súd obnoviť „konanie o zverení maloletého [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... a v rámci toho konania preskúma reálne možnosti povinného na platenie výživného a to spätne ku dňu 1. 3. 2009. Zároveň súd určí výšku výživného spätne k tomuto dátumu a urobí ďalšie opatrenia na opravu trestných konaní v tejto veci.“.

Na tomto základe dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

- postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013 a

- postupom úradu práce ako kolízneho opatrovníka v konaniach okresného súdu vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011, a tiež žiada zrušiť rozhodnutia okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo,

pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu

je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013

Predmetom tejto časti sťažnosti je preskúmavanie opodstatnenosti tvrdenia sťažovateľa, podľa ktorého postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013 malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Zo zistení ústavného súdu a tiež z príloh sťažnosti vyplýva, že vo veci vedenej pod sp. zn. 28 P 56/2009 okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 28 P 56/2009-168 z 15. júna 2010 tak, že mal. [REDACTED], [REDACTED], zveril do osobnej starostlivosti matky, sťažovateľa zaviazal prispievať na výživu maloletého mesačne sumou 70 € od 1. januára 2009, dlžné výživné za obdobie od 1. januára 2009 do 31. mája 2010 vo výške 910 € povolil

sťažovateľovi splácať v mesačných splátkach vo výške 30 € spolu s bežným výživným od júna 2010 a upravil styk otca s maloletým.

Sťažovateľ proti tomuto rozsudku podal odvolanie – proti výroku o zverení maloletého do starostlivosti matky, povinnosti prispievať na výživu maloletého a platiť dlžné výživné. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 11 CoP 218/2010-215 z 23. novembra 2010 tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 15. decembra 2010.

V konaní vedenom pod sp. zn. 61 P 11/2011 rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 61 P 11/2011-158 z 19. novembra 2012 tak, že zamietol návrh sťažovateľa na zverenie mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do jeho osobnej starostlivosti.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 11 CoP 147/2013-181 z 13. augusta 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 7. septembra 2013.

V konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 50/2013 okresný súd rozhodol rozsudkom z 12. decembra 2013 tak, že sťažovateľa uznal za vinného zo spáchania prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 a 3 písm. c) Trestného zákona a odsúdil ho na trest povinnej práce v trvaní 150 hodín. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom jeho vyhlásenia, t. j. 12. decembra 2013, keďže sťažovateľ aj prokurátor sa vzdali práva podať odvolanie.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutých konaniach sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013 sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2014, t. j. v čase, keď napadnuté konania okresného súdu už boli právoplatne skončené.

Takto možno dospieť k záveru, že k namietanému porušovaniu v sťažnosti označeného základného práva už postupom okresného súdu v napadnutých konaniach nemohlo v čase podania sťažnosti dochádzať, preto ústavný súd sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom úradu práce ako kolízneho opatrovníka a účastníka v konaniach okresného súdu vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011

Sťažovateľ v tejto časti sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom úradu práce v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011 v súvislosti s podaním vyjadrení o výchovných pomeroch maloletého. V napadnutých konaniach úrad práce nerozhodoval vo veci návrhu sťažovateľa, výlučne spolupôsobil pri zisťovaní skutkového stavu relevantného pre rozhodnutie okresného súdu vo veci a ako kolízny opatrovník bol účastníkom označených konaní okresného súdu. Ak by aj došlo k zbytočným prieťahom v napadnutých konaniach v dôsledku nečinnosti úradu práce, zodpovedným subjektom za vzniknuté zbytočné prieťahy by bol okresný súd.

Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že neexistuje možná príčinná súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a postupom úradu práce v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 28 P 56/2009 a sp. zn. 61 P 11/2011. Relevantné je aj to, že porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažovateľ namieta v súvislosti s konaniami okresného súdu, ktoré v čase podania jeho sťažnosti boli právoplatne skončené. Na základe týchto skutočností ústavný súd sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K návrhu na zrušenie rozhodnutí okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 28 P 56/2009, sp. zn. 61 P 11/2011 a sp. zn. 4 T 50/2013

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť

využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zaviazal okresný súd obnoviť konanie o zverení maloletého [REDACTED], [REDACTED], a aby opätovne preskúmal možnosti sťažovateľa platiť výživné, a to k 1. marcu 2009. Zároveň žiada o „opravu“ trestných konaní.

Z uvedeného návrhu je zrejmé, že sťažovateľ sa usiluje docieľiť nové prerokovanie jeho návrhov, o ktorých už rozhodoval okresný súd v napadnutých konaniach.

V konaní vedenom pod sp. zn. 28 P 56/2009 rozsudok okresného súdu z 15. júna 2010 preskúmal na základe odvolania sťažovateľa krajský súd a rozhodol rozsudkom z 23. novembra 2010 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Rovnako tak v konaní vedenom pod sp. zn. 61 P 11/2011 rozhodol okresný súd rozsudkom z 19. novembra 2012, ktorý na základe odvolania sťažovateľa preskúmal krajský súd a rozhodol rozsudkom z 13. augusta 2013 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy (premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať rozsudky okresného súdu sp. zn. 28 P 56/2009 z 15. júna 2010 a sp. zn. 61 P 11/2011 z 19. novembra 2012 a posúdiť opodstatnenosť návrhu sťažovateľa na ich zrušenie, pretože tieto rozsudky preskúmal na základe odvolaní sťažovateľa podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku krajský súd.

V konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 50/2013 rozhodol okresný súd rozsudkom z 12. decembra 2013. Sťažovateľ a prokurátor sa vzdali práva podať odvolanie proti tomuto rozsudku, preto tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom jeho vyhlásenia, t. j. 12. decembra 2013.

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

V tejto súvislosti ústavný súd tiež pripomína jednu zo základných zásad práva, ktorou je „vigilantibus iura scripta sunt“, teda bdelym patrí právo, alebo nech si každý stráži svoje práva, ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie na ochranu svojich práv, vyžadujúc, aby aj sťažovateľ sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu. Táto zásada teda predpokladá, že sťažovateľ musí využiť prostriedky, ktoré mu poskytuje zákon, a následne vykonať prípadné potrebné opatrenia, aby nedošlo k porušeniu jeho práv (m. m. IV. ÚS 301/07, I. ÚS 1/2013, I. ÚS 213/2013).

Sťažovateľ svoje námietky proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 T 50/2013 z 12. decembra 2013 mohol uplatniť v odvolacom konaní. Sťažovateľ túto možnosť nevyužil, pretože sa práva podať odvolanie proti tomuto rozsudku vzdal. Na tomto základe nemožno akceptovať taký postup sťažovateľa, ktorý sa vlastným prejavom vôle vzdá možnosti podať riadny opravný prostriedok podľa Trestného poriadku a následne svoje námietky proti rozsudku okresného súdu ako súdu prvého stupňa uplatní v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť aj v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015